STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Antropoceno filosofiniai pagrindai	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): Prof. dr. Mintautas Gutauskas Kiti: prof. dr. Audronė Žukauskaitė	VU Filosofijos fakultetas, Filosofijos institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji pakopa	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
kontaktinė (auditorinė)	Pavasario semestras	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):**
nėra	nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas		
Šiuo dalyku siekiama ugdyti supratimą apie antropoceno įvykį ir dabartinius žmogaus santykius su gamta, žmogiškosios būklės ir savivokos pokyčius klimato kaitos akivaizdoje; supratimą apie šių pokyčių ištakas antropocentrizmo istorijoje, modernybėje ir vartotojiškoje kultūroje; gebėjimą identifikuoti, suprasti ir kritiškai vertinti antropoceno filosofines teorijas.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Dalyką išklausę studentai - įgis žinių apie antropocentrizmo ir modernybės ištakas, antropoceno įvykį, žmogaus savivokos kaitą XXI a. filosofiniuose antropoceno kontekstuose.	Paskaitos, seminarai, žodinis pranešimas.	Egzaminas arba darbo rašymas, pranešimo vertinimas.
Gebės atpažinti ir savarankiškai analizuoti antropoceno filosofines teorijas, suprasti jų prielaidas, kritiškai vertinti jų siūlomus sprendimus.	Seminarai, paskaitos, darbo rašymas	Darbas seminaruose, egzaminas, pranešimo vertinimas.
Gebės savarankiškai analizuoti naujus antropoceno įvykį reprezentuojančius fenomenus, atpažinti žmogaus-gamtos, žmogaus-gyvūnų santykių ontologinius, etinius ir politinius aspektus.	Seminarai, darbo rašymas	Darbas seminaruose, darbo rašymas

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Savarankiškai atliekamos užduotys**
1. Kas yra antropocenas? Geologinis posūkis filosofijoje. Antropoceno „įvykis“, epochos apibrėžtys, ontologiniai, etiniai ir politiniai antropoceno filosofijos matmenys.	2		2				**4**	**4**	Pasiruošti nagrinėti seminare: Bonneuil, „The Geological Turn“, p. 17-30.
2. Antropoceno įvykio filosofinės ištakos. Gamtos pabaiga kaip vėlyvosios modernybės bruožas. Kiti vėlyvosios modernybės bruožai – laiko ir erdvės išvietinimas, ateities kolonizavimas, rizikos kultūra, patirties sekvestravimas, egzistenciniai iššūkiai.	2		2				**4**	**4**	Giddens, *Modernybė ir asmens tapatumas*, p. 6-51.
3. Antropoceno naratyvai. a. Natūralistinis naratyvas: naujos laiko ir erdvės skalės, natūralistinės žmonijos kaip geologinės jėgos ir rūšies sampratos. Gerojo ir blogojo antropoceno alternatyva.	2		2				**4**	**4**	Chakrabarty, *The Climate of History in a Planetary Age*, p. 23-48.
b. Kapitaloceno naratyvas: eksploatacinio požiūrio į gamtą ir gyvūnus ištakos, kapitalizmas kaip gamtos organizavimo būdas, vartojimo kultūros atsiradimas, naujos nelygybės ir jų įveikos pasiūlymai.	2		2				**4**	**4**	J. Moore. „The Rise of Cheap Nature“, p. 78-115.
c. Eko-fenomenologinis naratyvas: kasdienės patirties profiliai antropoceno atmosferoje. Kasdienė patirtis ir laiko skalės, hyper-susietumas, etiniai iššūkiai kasdienei egzistencijai, ekologinis nerimas ir santykis su ateitimi.	2						**2**		
d. Post-natūralistinis naratyvas: kaip išeiti anapus gamtos ir kultūros perskyros? Naujų santykių su aplinka ir gyvūnais paieška. Naujosios opozicijos - Globe vs. Gaia, *sustainability* vs. *habitability* - ir jų reikšmė naujų požiūrių formavimuisi.	2		4				**6**	**8**	Chakrabarty, *The Climate of History in a Planetary Age*, p. 68-92, .
4. Antropocenas ir Gajos teorijos. Gajos hipotezės ištakos: J. Lovelocko kibernetika ir L. Margulis simbiozės teorija. B. Latouro pasiūlymas apibrėžti Gają per aktoriaus-tinklo teoriją. Gaja ir autopoezės teorija.	4		4				**4**	**8**	Bruno Latour. *Facing Gaia: Eight Lectures on the New Climatic Regime*, 2017, p. 75-110; 111-145.

5. Antropocenas ir Kthulucenas. Autopoezė ir simpoezė. Gaja kaip simpoetinė figūra. Kodėl reikia atsisakyti antropoceno ir kapitaloceno sampratų? Kthulucenas kaip posthumanistinė paradigma.	4		4				**4**	**8**	Donna J. Haraway. *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*, 2016, pp. 30-57; 58-76.
6. Antropocenas ir negantropocenas. Antropocenas kaip entropijos epocha. Kas yra entropija, negantropija ir anti-entropija? B. Stieglerio negantropoceno samprata.	2		2				**2**	**4**	Bernard Stiegler. *The Neganthropocene*, 2018, p. 34-50.
7. Antropocenas ir epistemologija. Ką ir kaip galime pažinti antropoceno sąlygomis? Skalės problema. Filosofinė antropologija kaip reliacinė ontologija.	2		2				**2**	**4**	Anna Tsing. "On Nonscalability: The Living World Is Not Amenable to Precision-Nested Scales", 2012, pp. 505–524.
8. Ruošimasis pranešimui								**8**	Semestro metu visi studentai turi padaryti bent vieną seminare nagrinėjamo teksto dalies pristatymą.
9. Savarankiškos literatūros studijos ruošimasis egzaminui arba rašto darbo rašymas								**31**	
Iš viso	24		24				**48**	**87**	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas arba rašto darbas	50 %		Studentai renkasi egzaminą arba rašto darbą. Egzaminas: Gerai orientuojasi problematikoje; gerai susipažinęs su šaltiniais, aiškiai supranta pagrindines sąvokas, tezes ir argumentaciją; dėsto sklandžiai, nuosekliai – nuo 3 iki 5 balų. Atpažįsta bendriausias problemas, supranta bendriausias tezes ir argumentaciją, dėsto gana nuosekliai – nuo 1 iki 2 balų. Rašto darbas: bus vertinamas tematikos supratimas, tinkamas autorių pasirinkimas problemai eksplikuoti, teorinių prielaidų atskleidimas, kūrybiškumas nagrinėjant šiuolaikinio pasaulio fenomenus antropoceno aspektu.
Aktyvus darbas seminaruose	20 %		Kaupiamas balas. Balo surinkimo būdas priklausys nuo kursą pasirinkusių studentų skaičiaus. Bus vertinama: išmanymo ir kompetencijos demonstravimas, kūrybiškumas nagrinėjant, aiškinantis ir sprendžiant problemas.
Pranešimas seminare	30 %		Paskirtos/pasirinktos teksto dalies pristatymas. Atpažįsta pagrindines sąvokas ir tezes – 1 balas. Atpažįsta pagrindines sąvokas ir tezes, pristato teksto argumentacijos plėtotę – 2 balai. Pristato pagrindines problemas, pagrindines tezes ir argumentaciją, dėsto nuosekliai, dalykiškai, formuluoja esminius klausimus – 3 balai.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda

Privaloma literatūra				
Christophe Bonneuil,	2015	„The Geological Turn. Narratives of the Anthropocene“, in Clive Hamilton, Christophe Bonneuil, Francois Gemenne, *The Anthropocene and the Global Environmental Crisis. Rethinking Modernity in a New Epoch*.		London: Routledge
Anthony Giddens	2000	*Modernybė ir asmens tapatumas*		Vilnius: Aidai
Dipesh Chakrabarty	2021	*The Climate of History in a Planetary Age*		Chicago: The University of Chicago Press
Jason W. Moore		„The Rise of Cheap Nature“, *Anthropocene or Capitalocene? Nature, History, and the Crisis of Capitalism*		Oakland: Kairos PM
Bruno Latour	2017	*Facing Gaia. Eight Lectures on the New Climatic Regime.*		Cambridge: Polity Press
Donna J. Haraway	2016	*Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*.		Durham and London: Duke University Press.
Bernard Stiegler	2018	*The Neganthropocene.*		London: Open Humanities Press.
Anna Tsing	2012	“On Nonscalability: The Living World Is Not Amenable to Precision-Nested Scales”	*Common Knowledge*, 18 (3), pp. 505–524.	
Anna Tsing	2015	*The Mushroom at the End of the World. On the Possibility of Life in Capitalist Ruins.*		Princeton and Oxford: Princeton University Press.
Papildoma literatūra				
Mintautas Gutauskas, Vaiva Daraškevičiūtė, Gianluca Cuozzo, Danutė Bacevičiūtė	2021	*Gamtos transformacijos: modernybė ir antropocenas*		Vilnius: VU leidykla
Audronė Žukauskaitė	2020	“Gaia Theory: Between Autopoiesis and Sympoiesis.”	*Problemos: mokslo darbai*, Nr. 98, p. 141-153. https://doi.org/10.15388/Problemos.98.13	
Dipesh Chakrabarty	2023	*One Planet, Many Worlds The Climate Parallax.*		Waltham, Massachusetts: Brandeis University Press
Bruno Latour	2018	*Down to Earth. Politics in the New Climatic Regime*		Cambridge: Polity.
Bruce Clark	2020	*Gaian Systems: Lynn Margulis, Neocybernetics, and the End of the Anthropocene.*		London, Minneapolis: University of Minnesota Press.